

Bir Yazı, Bir Düşünce...

Ekran Terörü

Teknoloji çağında olmamızın bir sonucu olarak gazete, radyo, televizyon ve sinema gibi kitle iletişim araçları hayatımızın vazgeçilmez unsurları hâline geldi. Günümüzde tüm kitle iletişim araçları arasında TV, en yaygın ve en etkili kitle iletişim aracı olarak liderliğini koruyor. Toplum olarak gündelik dertlerden uzaklaşmak, rahatlamak veya gelişmelerden haberdar olmak gibi farklı gerekçelerle ekran başındayız.

RTÜK'ten elde edilen verilere göre Türkiye, dünya genelinde günlük televizyon izleme oranlarında 330 dakika ile dünya rekoru kırmış! İzleyici profillerine bakıldığında; kadınların öncelikli tercihi diziler ve magazin programlarından yana olurken erkeklerin şiddet ve aksiyon içeren programları daha çok tercih ettikleri tespit edilmiş. Stresle baş etmekte zorlanan kişilerin eğlence programlarına daha çok yöneldiği saptanmış.

Kitle iletişim araçlarının kontrolsüz kullanımı sonucunda ortaya çıkan tablo vahim. Ekranda yer alan programların bir kısmı renkli, eğlenceli ve eğitici içeriklere sahipken bir kısmında ise sık sık şiddet, intikam ve tecavüz teması işleniyor. Yerli diziler; entrikalar, yalanlar ve çarpık ilişkilerle dolu. Böylelikle gayriahlaki birçok davranış normalleşmeye başlıyor. Yapılan araştırmalar, medyada yer alan şiddetin toplum genelinde saldırganlığı artırdığını açıkça ortaya koyuyor.

Ekranlardan evlerimize sirayet eden zihniyetin, toplumsal ve ahlaki değerlerimizde sebep olduğu tahribat gündelik yaşamımıza yansımış durumda. Gündüz ekranında yayınlanan kriminal şov programlarında cinayetlerin çözülmesi, kayıpların bulunması adı altında özel hayat sınırları ihlal ediliyor, mahremiyet yok sayılıyor. Toplumda yer alan tüm bireyler ekran terörünün yıkıcı etkisine maruz kalıyor. Psikolojik silahlı ekran teröristleri, televizyon ekranından hayatlarımızı bombardımana tutuyor ve bizleri eksik ve ezik hissettiğimiz noktalardan vuruyorlar. Kadınlara sürekli olarak “Yeterince güzel ve ince değilsin.”, erkeklere “Yeterince karizmatik ve zengin değilsin.” mesajı veriliyor. Bize çözüm olarak sundukları şey ise “Onların tanıttığı ürünleri almak, onların televizyon programlarını izlemek...” Ekrandan verilen bilinçdışı mesajlar hedefe ulaştığında, ekran karşısında felç olmuş olan kişiye ise tek seçenek kalıyor. Kendi ayağı ile gidip o ürünü almak...

Kısaca özetlemek gerekirse;

- Aşırı televizyon izlemek; analitik düşünme, okuma ve dil gelişimi için gerekli olan beynin sol yarısının uyarılmasını azaltıyor. Bu nedenle çocukların iki yaşına kadar televizyon izlememesi öneriliyor. Ayrıca TV, çocuklarda dikkat eksikliği ve obezite riskini artırıyor.

- Reyting kaygısıyla öne çıkarılan ve sempatik gösterilmeye çalışılan, ‘psikopat karakterler’ gelişim çağındaki gençler tarafından rol model kabul ediliyor.
- Dizilerde mükemmel kadın/erkek olarak lanse edilen karakterler karşısında kendilerini yetersiz ve kusurlu bulan gençlerin benlik algısı yara alıyor.
- Dizilerde yer alan nitelikten ve üretkenlikten uzak kişiler ve olaylar toplum gerçekleriyle uyuşmuyor, bizleri kültürel değerlerimizden uzaklaştırıyor.
- Medyada yer alan şiddet görüntüleri toplumu zamanla şiddete, ölüme ve kayıplara karşı duyarsızlaştırıyor.
- Reklamlar aracılığıyla toplumun tüm bireyleri kolaylıkla etki altına alınıyor. Bizler de reklamların sunduğu ışıltılı, renkli ve cazip tekliflere daha fazla dayanamayıp çoğu zaman ihtiyaç dahi olmayan bu ürünleri satın alarak kapitalist sistemin kölesi hâline geliyoruz!
- 1960’lı yıllardan itibaren medyanın bireyler üzerindeki olumsuz etkisine yönelik yapılan araştırmalar sonucunda medya kültürünü çözümleyebilen, medyada verilenleri eleştirip sorgulayabilen bireyler yetiştirmek amacıyla “medya okuryazarlığı” eğitim programı hazırlandı. Birçok gelişmiş ülkede olduğu gibi Türkiye’de de eğitim müfredatının içerisine giren “medya okuryazarlığı” dersine eğitimcilerin ve öğrencilerin yanı sıra aileler de dâhil edilmelidir. Çünkü medya farkındalık eğitimi almış olan toplumlarda, medya toplumu yönetmiyor aksine toplum medyayı yönetiyor.

TV izlerken nelere dikkat edilmeli?

- Yetişkinler ve özellikle ebeveynler TV programları konusunda daha seçici olmalıdır. Eğitici yayınlar, kültür sanat programları, belgeseller bakış açımızı değiştirir; ufkumuzu genişletir.
- Küçük çocuklara TV’de seyrettiklerinin belirli bir ortamda, yönetmenler, kameramanlar, oyuncular vs. tarafından yapılandırılan bir gerçeklik olduğu anlatılmalıdır.
- Çocuklar için konulan akıllı işaretler dikkate alınmalıdır.

Peki, çocukları TV’nin esaretinden kurtarmak için ne yapmalı?

Televizyonu yasaklamak çözüm değildir. Çocuklarla işbirliği yapılarak haftada bir veya birkaç gün “TV izlememe” günü ilan edilebilir. TV izlemenin dışında birlikte spor yapmak, bisiklete binmek, kitap okumak, yemek yapmak vb. yapılabilecek birçok faaliyet mevcuttur. Ayrıca ufak tefek tamiratlar için çocuklara sorumluluk vermek hem eğlenceli hem öğreticidir. Çocukların; ailelerinin sevgisine, ilgisine olduğu kadar rehberliğine de ihtiyacı vardır. Çocuklar ebeveynlerinin ayak izlerini takip ederler. Bu nedenle ebeveynlere düşen görev kitle iletişim araçlarını doğru kullanmak ve bu konuda çocuklarına rehberlik etmektir.

Yazan Hatice Esra BAKIR | Uzman Klinik Psikolog Cumartesi, 03 Mart 2018

Diyanet Dergisinden alınmıştır.